

Workshop 3: praktijkcase Sint-Franciscuscollege Heusden-Zolder

SFC in Heusden-Zolder is een 16 jaar jong college, met zowat 1700 lln op één campus (1e-7e jaar) 1/3 van de leerlingenpopulatie is van Turkse origine, wat eigenlijk een goede weerspiegeling is van de bevolking in de gemeente. Er zijn ook twee wijken in Heusden-Zolder waar - vrij homogeen – grote aantallen gezinnen met Turkse roots leven.

Daarbij komt ook dat een kwart van de lln opgroeit in een kansarm gezin, een triest gemiddelde.

De school is afgestapt van het spreken over aso, tso, bso in haar communicatie met de ouders. SFC is een *gradenschool* geworden, met interessegebieden, m.n. Informatica, Economie en organisatie, Taal en cultuur, Wetenschappen, Mens en Maatschappij.

Binnen de richtingen wordt telkens gewerkt met:

- Keuzeseminaries (2de en 3de graad, bv programmeertalen, Italiaans, ...)
- Basisopties/keuzevakken (2de graad)

De school profileert zich als innovatieve school. Er lopen tal van projecten. Twee praktijken waarover straks meer zal verteld worden zijn bv.:

- Contrastief Turks
- Kunstverkenner

Aan het woord komen twee directieleden, een leerkracht (godsdienst en seminarie diversiteit), een moeder en haar dochter.

Pedagogische visie:

Naast wat hierboven geschetst werd ter situering van de school, wordt toegelicht hoe de door haar aangeboden richtingen getypeerd worden als “in principe” voorbereidend op U (universiteit), H (hogeschool) of A+ (arbeidsmarkt). Sommige lln wordt bv. Se-n-Se geadviseerd.

Het talenbeleid dat gevoerd wordt, heeft een tweeledige focus: enerzijds **positief** (stimuleren, welke taal ook) en anderzijds **realistisch** (verhelpen aan uitdagingen en lacunes).

Dat op school echt sprake zou zijn van ‘multiculturaliteit’ klopt niet echt: er is - naast de ‘Vlaamse’ leerlingen - een hechte Turkse gemeenschap, van waaruit heel wat lln instromen. Andere origines komen minder voor. Die Turkse bevolkingsgroep heeft het economisch en sociaal niet echt nodig om NL te spreken aangezien ze als gemeenschap goed georganiseerd is met allerlei winkels, dokters, advocaten etc.

Gezien die bijzonder sterke band tussen taal en identiteit wordt door de school ingezet op **zoveel mogelijk oefenmomenten Nederlands**. Niet enkel in de eerder artificiële context van de les, maar ook via andere activiteiten. Het principe dat elke lk ook een taal-lk is, daarvan is de school doordrongen. De leerlingen mogen de thuistaal niet gebruiken. De school geeft ook aan dat ze daarmee tegen de boodschap van de onderzoekers ingaat.

Er is een sterk uitgebouwde **werkgroep taalbeleid**, bestaande uit een kernteam en een grotere groep. Het kernteam betreft leraren die zich tot experts geschoold hebben in de materie en die expertise uitdragen naar collega's. Daartoe wordt hen forum gegeven op elke personeelsvergadering, directiedagen, vakvergaderingen....

De school vertrekt bv. vanuit de overtuiging dat wanneer men bij lln een ‘gat’ vaststelt, leraren te snel dat gat willen vullen, zélf. Het is bij wijze van spreken zaak om lln een *ladder eruit* aan te reiken.

In het 1ste en 3de jaar wordt Diataal afgenomen. Het taaldossier wordt eraan gekoppeld, per leerling: te maken werkjes etc. en extra taalvaardigheidslessen.

Er wordt ook gewerkt met de zgn. taalsticker: aandachtspunten taalzorg volgens graad, die in de agenda en in de schoolomgeving aangebracht worden. Het gaat bv. om wenken als, voor 5de en 6de jaar: schrijf een hoofdletter aan het begin van een zin, vermijd storende taalfouten en chat- en sms-taal ...

Krijgt een leerling 3 keer een opmerking, dan volgt een taalstudie: 1 uurtje met reflectieopdracht over taal. Het gaat niet om een straf, wel om op niet sanctionerende wijze aan hun attitude werken. Bij 6 keer worden de ouders uitgenodigd voor een gesprek over het NL als taal op school.

Positief klimaat:

Er vinden tal van activiteiten plaats: Gedichtendag, Turks koor, muziekvond, deelname aan Inktaap, ... Veelal worden ze door de lln georganiseerd (*niet* vanuit het beleid)

Er wordt ook ingezet op aanbod méér taal: zo bestaat ook de keuze voor meer NL bij de keuzevakken.

FR/EN/DU: een project rond schoolradio/tv, immersie-uitstap... (filmpjes, die in die vreemde talen gemaakt werden)

Een Talenbeurs wordt georganiseerd.

De school is ook bekend als een actieve “AFS-school”: 15 à 20 lln zwermen jaarlijks uit (soms ook voor een trimester), en de school ontvangt doorgaans ook een drietal jongeren.

Er worden seminaries Italiaans, Spaans, Chinees georganiseerd.

Uitstappen naar Trier etc

De klemtoon ligt op taalontwikkelen lesgeven: interactie, context, (taal)steun

- Taalprik (in de digitale schoolomgeving): posts waarvan 1/3de aangeleverd door lln (taalblunders die hen in media/gemeente... opvallen worden gefotografeerd en gepost etc)
- Presentatiekader, waarbij een sjabloon volgens OVUR-principe gehanteerd wordt voor het geven van feedback op presentaties;
- Co-teachers worden aangesteld met BPT-uren, ter ondersteuning van een taalkrachtige les of om te observeren, co-creëren;
- Coachingsteam, dat vakgroepen gaat ondersteunen: vakgroepen gevoed met beginsituatieanalyse-instrument mbt talenbeleid. Er is een BSA voor lkn, maar ook voor lln.

Directie (o.a. dhr. Mesotten, vroegere leerkracht Frans)

De directie vat haar taak op als: dat alles “dienstbaar ondersteunen”. Ze doet o.m. lesbezoeken bij nieuwe en ervaren lkn (adhv kijkwijzer talenbeleid oa) en bouwt op velerlei manieren ruimte in voor de werkgroep taalbeleid (zie hierboven).

Team Tien voor Taal (TTT): taalvaardigheid en verbondenheid

Dit team is gegroeid vanuit de bezorgdheid dat de kennis NL erop achteruit ging. Dat is geen logische evolutie gezien de leerlingen tweede, derde generatie zijn. Tegelijk getuigt de moeder dat zij als kind in een wijk opgroeide waar haar naaste burens ook Griekse, Poolse families waren, niet enkel Turkse. Daardoor was het Nederlands de lingua franca en verwierf men een grote taalvaardigheid NL.

Inmiddels trad er toch een homogenisering op in de wijken, waardoor het Nederlands bij de kinderen minder vanzelfsprekend wordt. Zelf koos ze ervoor om met de kindederen NL te spreken, terwijl haar man consequent Turks met hen praat.

Lkn kwamen er niet uit: wat te doen? De school heeft toen de lln bevraagd (meer en meer Turks gesproken op school, hoe ouder ze werden hoe bewuster belang van NL)

Er werden campagne-affiches (met een knipoog naar het gelijknamige tv-programma) verspreid:

- WAT ALS? Iedereen op school NL sprak? Elke lkn...?

Een **ambassadeursfunctie** werd ingesteld in 5de en 6de aso. Deze lkn wilden jongere lkn bereiken. Ze bezochten de eerste graad en brachten er getuigenissen over eigen ervaringen met talen. Alsmar meer lkn komen in het TTT kernteam, met een mooie mix van 'autochtone' en 'allochtone' lkn, en dat is organisch gegroeid.

Doelstelling: NL spreken en stimuleren, mooi NL op school (ook voor Vl studenten van belang!), samenleven, elkaars cultuur leren kennen, ouders betrekken ifv nieuwe initiatieven

De klemtoon van tal van activiteiten ligt op verbondenheid. Die is eigenlijk nog belangrijker dan de focus op taal, al gebruik je de taal daarbij intensief natuurlijk. Vanaf 14-15 jaar grijpen lkn immers meer naar hun Turkse omgeving (puberteit, roots) en binnen Turkse kringen zakt de NL taal wat weg...

- Discussiemiddagen over allerlei topics: voorbeeld:
 - Watochtoon? Mag er nog gelachen worden?
 - Het sterke geslacht?!...
 Er worden daarmee zo'n 50-70 lkn bereikt, een mix van graden is aanwezig
- Een sessie henna-tatouages aanbrengen (creëert ruimte om te ontmoeten, ...)
- Ontbijt (multicultureel, met de oudergroep voorbereid, burgemeester en schepenen uitgenodigd)
- De gemeente heeft de TTT-doelstellingen overgenomen inmiddels!
- TTT lacht ermee!: comedy-avonden met oa Erhan Demirci op 8 feb
- De TTT-madammen (groep actieve ouders): zij treden soms op als moderator van ouderavonden etc, waarop ook lkn aanwezig zijn: bijeenkomsten waarop de aanwezigen rond stellingen, bezorgdheden etc in gesprek gaan.
- Rent a family: een uitwisseling/inleefbezoek Turkse en Vlaamse lkn draaien mee ten huize van hun medeleerlingen en exploreren daarbij de vele gelijkenissen, verschillen..., bv op woensdagnamiddag.

Contrastief Turks () → inspirerend voor DOV-initiatieven?

De directeur van de eerste graad legt uit dat dit er kwam vanuit de vaststelling bij leerkrachten hoe doorheen vele jaren toch dezelfde structurele fouten bij Turkse lkn voorkomen. Ook was er frustratie over ouders die onderlinge conversaties hadden waar men niets van begreep...

Daarom werd avondles Turks opgestart: 3 lkn van Turkse origine, van wie één NL geeft (belangrijk rolmodel, signaal voor omgeving!) vertellen er over wat Turks voor hen betekent, over de Turkse taal en cultuur, de ondervonden moeilijkheden...

Inmiddels worden er ook workshops Contrastief Turks als aanbod op pedagogische studiedagen georganiseerd. Die bieden ruimte voor frustratie, vragenronde... Ze worden gekaderd, geduid...; Er wordt stilgestaan bij cultuurverschillen obv. behoeftenpiramides van Pinto en Maslow. lkn en ouders komen aan bod, 'aanpaktips'... Want lkn komen vaak zelf niet uit de gemeente. Het is voor hen uiterst verhelderend om te zien vanwaar veelgemaakte fouten in lidwoorden, werkwoorden, zinsconstructies... komen. Hoe het Turks in mekaar zit, hoe beeldrijk die taal is etc. Men merkt dat het begrip voor types van fouten toeneemt en het bijsturen beter lukt. Overigens, ook qua Engels veronderstellen lkn veelal voorkennis omdat ze op de transfer NL-Germaanse talen anticiperen, al is dat voor Turkstalige lkn minder evident...

Het gesprek met de deelnemers aan de workshop staat vnl. stil bij de onverwachte "Nederlands op school"-boodschap dat het SFC-beleid kenmerkt. De aanwezige lkn vanuit de Sint-Salvatorschool respecteren alvast die keuze, maar staan ook even stil bij de troeven die zij - aan het andere eind van het spectrum qua talenbeleid tav. haar veelal Turkse leerlingpopulatie - met aandacht voor Turks op school ervaren.

Er wordt ook gepolst of Turks voor Iln geen interessante bijdrage kan vormen aan het ontwikkelen van taalvaardigheid Turks volgens een meer internationale standaard ipv. de lokale Limburgse variant (zgn. Steenkoolstraat-Turks (?)). Misschien kan ook de gemeente of organisatie inzetten op een rijke standaard... De school heeft dat voor haar seminaries dusver niet overwogen, maar wil dat als vraagteken meenemen...

Tot slot wordt Kunstverkenner toegelicht:

In dit initiatief staan muziek, woord, dans centraal. Tot nu toe ligt de klemtoon sterk op woord. Daartoe wordt o.m. samengewerkt met de lokale kunstacademie, waardoor heel wat Iln warm gemaakt worden voor die initiatieven. Een sociale kas van de school zorgt ervoor dat de deelnameprijs geen drempel opwerpt.